

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Основна информация:

Име на курса: **СЛАВЯНСКАТА КИРИЛСКА КНИГА В ГУТЕНБЕРГОВАТА ГАЛАКТИКА ПРЕЗ XV–XVI ВЕК**

Лектор: проф. д.ф.н. Марияна Цибранска-Костова

Телефон: 0877791754

Имейл: tzibran@ibl.bas.bg

Хорариум: 30 учебни часа /15 лекции по 2 часа/

Анотация (до 150 думи): Предложеният цикъл от лекции е предназначен за докторанти, които желаят да разширят познанията си върху средновековната българска книжнина и средновековния български език от епохата на османската доминация на Балканите. Специален акцент е поставен върху появата на първите печатни книги с кирилски шрифт за южните славяни. Основната насоченост на курса са *лингвотекстологическите и културологичните проучвания върху славянските кирилски инкунабули и палеотипи и тяхното взаимодействие със средновековната славянска и българска ръкописна традиция*. За целта са подбрани примерни теми, които надграждат задължителния обем от знания за особеностите на литературната продукция (текстов репертоар; рецепция; оригинални славянски творби) и за езиковите особености на фонетико-графично, граматическо и лексикално ниво. Съпътстващ обем информация е свързан с голямото културно значение на книгопечатането за разпространението на информацията и за развитието на книжовните езици.

Тематично съдържание на курса (кратко описание по теми или модули):

Тема / Модул 1: Южните славяни и книгопечатането в европейски контекст. Славянските кирилски инкунабули и палеотипи от XV–XVI в: центрове, печатари, книги

Тема / Модул 2: Предисловията и послесловията на печатните книги от XVI в.: жанрова специфика и функции. Съдържателен репертоар на печатните книги от XVI в.

Тема / Модул 3: Първият български печатар Яков Крайков във Венеция през XVI в. *Абагар* на Филип Станиславов от 1651 г. и Авгаровият цикъл във венецианските издания.

ПРАКТИКУМ 1: Описване и каталогизиране на ранни кирилски издания; **ПРАКТИКУМ 2:** Езикова характеристика на ранните кирилски издания.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Форми на обучение и оценяване:

лекция, включително в дистанционен формат; семинар – кратка разработка от докторанта по предварително зададена тема, библиография и план за работа; събеседване.

Компетентности, придобити в резултат на обучението (3-5 точки):

умение за работа със средновековни текстове в ръкописен и печатен вид; работа с описи и диахронни речници; овладяване и практическо приложение на основните термини и методи на текстологията; умение езиковите факти да се ситуират в съответната историческа и културна среда; начални умения за дескрипция и идентификация на ранни печатни книги.

Литература:

Атанасов, П. Яков Крайков. Книжовник. Издател. График. XVI век. София: „Наука и изкуство“, 1980.

Измирлиева, В. Книгопечатане и магия на прага на модерна Европа (Типографският амулет между Апенините и Балкана). – *Старобългарска литература*, кн. 41–42, 2009, с. 453–465.

Илиева, Л. Българският език в предисторията на компаративната лингвистика и в езиковия свят на ранния европейски модернизъм. Благоевград: УИ „Неофит Рилски“, 2011.

Люблинский, В. С. Ранная книга как ступень в развитии информации. – В: *Пятьсот лет после Гутенберга*. 1468 – 1968. Москва: Наука, 1968, с. 149–162.

Медаковић, Д. Графика српских штампаних књига XV–XVII века. Београд: Научно дело, 1958.

Немировский, Е. Л. Начало книгопечатания у южных славян. Ч.1. Источники и историография. Предпосылки. Москва: Наука, 2005.

Цибранска-Костова, М. Етюди върху кирилската палеотипия XV–XVIII в. София: Гутенберг, 2007.

Цибранска-Костова, М. Сборникът „Различни потреби“ на Яков Крайков между Венеция и Балканите през XVI век. София: „Валентин Траянов“, 2013.

Archimandrite Stefanov, P. The beginning of Bulgarian Printing (on the occasion of its 500th anniversary). – *Religion in Eastern Europe*, XXVIII, 2, 2008, pp. 59–67.

Petrov, Iv. The Development of the Bulgarian Literary Language: from Incunabula to First Grammars, Late Fifteen – Early Seventeen Century. Translated by Marek Majer and Katarzyna Gucio. Lexington books, 2021.

Допълнителна информация (по желание) (например: специални изисквания, лабораторно оборудване, предварителни знания):

преминат университетски курс по старобългарски език